

Beeldkwaliteitplan (deel 3)

BEA Hart van Parkwijk

Gemeente
Haarlem

PRÉ
WORKS

DREEF BEELERS V

DE URBANISTEN

DZH
DZH
DZH

de zwarte hond
architecture urbanism strategy

Een beeldkwaliteitplan omschrijft en verbeeldt regels om kwaliteit te borgen. Het beeldkwaliteitsplan voor de ontwikkeling van het Beatrixplein en omgeving (BEA) is opgesteld om verschillende redenen:

- Om de kwaliteit van de in de ontwikkeling toegepaste architectuur te borgen.
- Richting geven aan architectonische principes, herkenbaarheid en identiteit.
- Toetsingskader voor de supervisor en Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (ARK) voor toekomstige bouwplannen.

Parkwijk in Haarlem verdient namelijk een goed en mooi plan. Het beeldkwaliteitplan vertelt veel over hoe dit kwaliteitsniveau gehaald kan worden, er worden architectonische principes vastgesteld om de herkenbaarheid van de ontwikkeling te garanderen. Het is dus ook opgesteld om richting te geven aan de architectonische en stedenbouwkundige identiteit. Deze identiteit moet gelden voor alle te ontwikkelen bouwblokken, ook om zo weinig mogelijk verschil te maken tussen sociale huur, middeldure huur en koop. De ontwikkeling dient zich echt te gedragen als één coherente wijk en één ensemble. Daar hebben we overigens twee ingrediënten voor gebruikt: Kleur en de openbare ruimte. Die openbare ruimte is zo opgezet dat er veel verschillende plekken te vinden zijn die op een mooie manier met elkaar zijn verbonden. Het is uitdrukkelijk de bedoeling dat de gebouwen in hun opzet en architectuur op de openbare ruimte zullen reageren, hoe laten we over aan de ontwikkelaar en architect, maar het is wel een belangrijk onderwerp bij de beoordeling van de plannen door de ARK en supervisor.

Dit beeldkwaliteitsplan is niet in beton gegoten. Het college kan besluiten om af te wijken om toekomstige innovaties, nieuwe inzichten en of marktontwikkelingen een plek te kunnen geven in Beatrixplein. Het is daarbij belangrijk dat de ruimtelijke kwaliteiten van zowel het vastgestelde stedenbouwkundige plan, het beeldkwaliteitsplan als het inrichtingsplan voor de openbare ruimte behouden blijven. Het college betreft de adviezen van de supervisor en de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit bij haar afwegingen.

31 oktober 2023

Inhoud

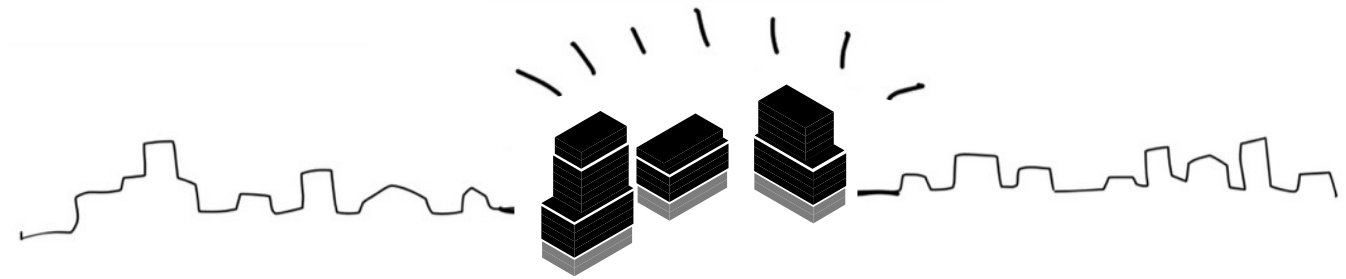
01	Beeldkwaliteitsregels algemeen	5
01.1	Één herkenbaar ensemble	7
01.2	Openbare ruimte is leidend voor de gebouwen	8
01.3	Opdeling in bouwvolumes	10
01.4	Kleur	11
01.5	Gevels	12
01.6	Plint	13
01.7	Stedelijke laag	15
01.8	Hoogteaccenten	17
01.9	Daken	19
01.10	Techniek	20
01.11	Klimaat en duurzaamheid	21
01.12	Inspiratiebeelden	22
02	Specials	25
02.1	Mobiliteitshub	26
02.2	Sportzaal en Huis van de Wijk	28
02.3	Internationale Taalklas	30

01

Beeldkwaliteitsregels algemeen

01.1 Één herkenbaar ensemble

Gebouwen vormen één herkenbaar ensemble

In de omgeving van BEA is een stedelijk weefsel te zien van grote ensembles, megablocks (bijv. Reinaldahuis) en sterke flankgebouwen (bijv. de Flank/Prins Bernhardlaan). BEA fungeert als het centrum van Parkwijk en daarvoor is een groot gebaar gewenst. Eén van de ambities is het maken van een herkenbaar gebied. Om een herkenbaar en groot gebaar te maken wordt het hele projectgebied één ensemble; het BEA-ensemble.

Een sterk ensemble wordt op verschillende niveau's bereikt door:

- het gebruik van dezelfde opdeling in gebouwdelen;
- het maken van een doorlopende, levendige plint en een doorlopende stedelijke laag;
- de toepassing van baksteen in een bepaalde kleurrange;
- het afstemmen van oplossingen qua klimaatadaptatie en groen;
- het afstemmen van het ontwerp en de kleuren voor de gevels.

01.2 Openbare ruimte is leidend voor de gebouwen

Structuur van de openbare ruimte

De openbare ruimte in BEA kent een duidelijke en sterk hiërarchische structuur. De ruimtes zijn opgedeeld in drie orden waarbij de eerste orde met onder andere de Dreef en het Plein het meest openbaar zijn en de derde orde met de binnentuinen het meest privé. Via de tweede orde, de tussenstraten, loopt deze mate van openbaarheid soepel in elkaar over.

Omdat de condities van de verschillende openbare ruimtes in bijvoorbeeld orde 1 erg van elkaar verschillen zijn deze voor de beschrijving van overgangen en plinten uit elkaar getrokken.

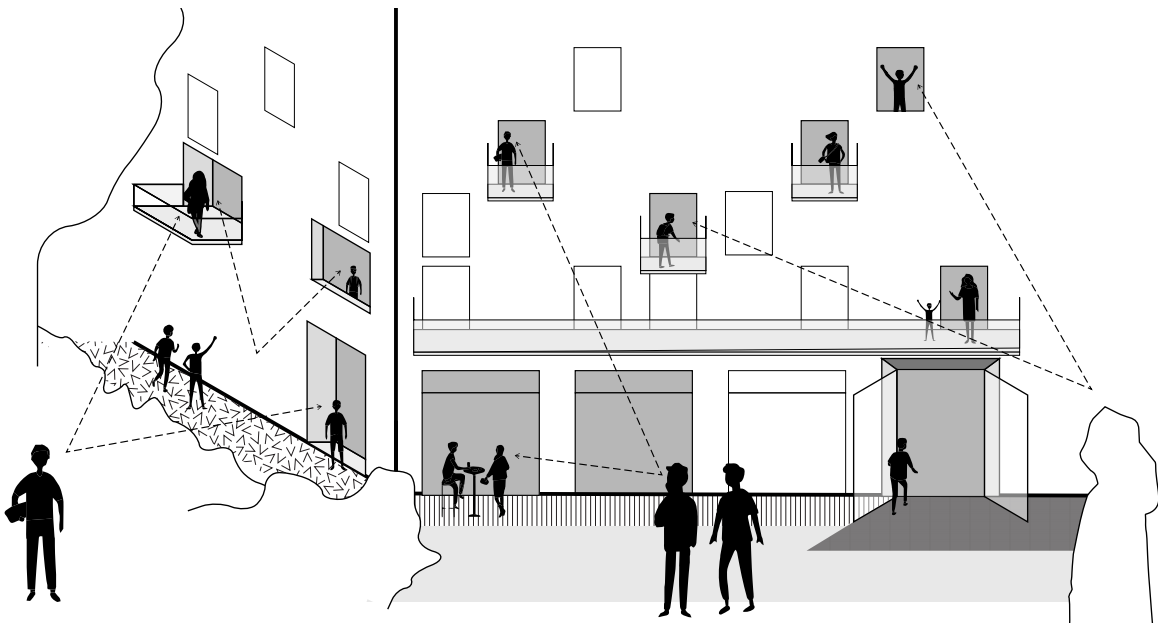
Deze indeling in vershilende openbare ruimtes kan eenvoudig uitgebreid worden voor fase 2 en een eventuele herinrichting van de buitenruimte van het Reinaldahuis.

Karakter openbare ruimte is leidend voor ontwerp van de gebouwen.

Een zorgvuldig ontwerp voor de overgangszones en openbare ruimte is cruciaal om een goede leefbaarheid in de wijk te creëren. Om dit te bereiken is ook het ontwerp van de bebouwing van groot belang. Gebouwen moeten de gewenste kwaliteiten van de openbare ruimte versterken.

Rijke ervaring op ooghoogte en een menselijke maat

Diversiteit van sferen en ontwerp oplossingen voor de openbare ruimte, de overgangszone en de gebouwen zorgen ervoor dat de beleving van het gebied op ooghoogte afwisselend is en dat mensen zich met plekken kunnen identificeren. Het zorgt voor een hoogwaardige beleving van de ruimte met een menselijke maat.

Orde 1:

- Plein
- Dreef
- Sportas
- Flank Prins Bernhardlaan
- Flank wijk

Orde 2:

- Tussenstraten

Orde 3:

- Binnentuin op parkeerdek
- Binnentuin op volle grond

01.3 Opdeling in bouwvolumes

Om een sterk samenhangend ensemble te maken worden alle gebouwen opgedeeld in een plint, een stedelijke laag en eventuele hoogteaccenten waarbij de architectuur van alle gebouwen gelijkwaardig is.

Massa en zichtbaarheid

Hoogteaccenten
>18m

Ogen op straat

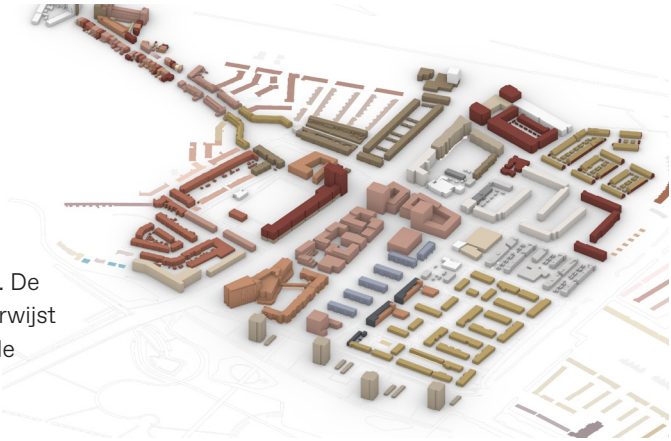
Stedelijke laag
6-20m

Levendigheid

Plint
6-8m

01.4 Kleur

Parkwijk kent een grote diversiteit aan gevelkleuren en materialen. Door te kiezen voor uniforme materialen en kleuren wordt BEA een herkenbaar centrum voor Parkwijk. De basiskleur is een lichte roodbruine kleur - de helderheid verwijst naar de naoorlogse identiteit van de Parkwijk getint door de baksteenkleur van Van Zeggelenbuurt.

Baksteen

Voor het hele ensemble is er één range aan baksteenkleuren: licht roodbruin. In de plinten is het mogelijk om natuursteen of bijzonder prefab beton te gebruiken (beton met bewerking, toeslag of kleur). Mogelijke afwijkingen in helderheid en verzadiging zijn in het bijgevoegde palet opgenomen.

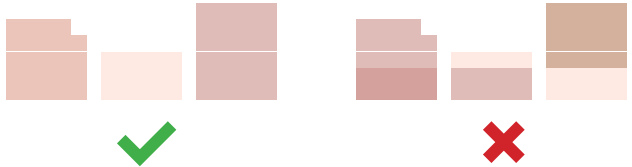
Bijzondere baksteendetaillering

Accenten in de gevel zijn altijd in de vorm van bijzondere baksteendetaillering.

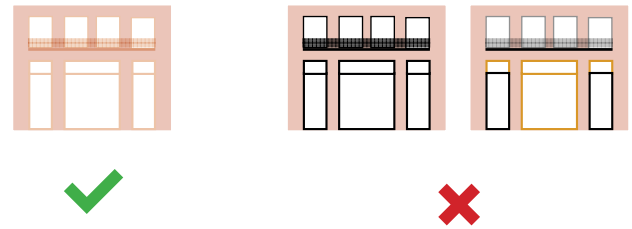
Kleurenpalet geldt voor het gebouw als geheel.

Elk gebouw krijgt een ton-sur-ton benadering. Dat betekent dat een gebouw als geheel bestaat uit één kleur baksteen en de kozijnkleur sluit hier met een kleur uit dezelfde kleurrange op aan.

Details

De kleuren van de details zoals kozijnen en hekwerken worden met een kleur uit dezelfde kleurrange afgestemd op de kleur van de gekozen baksteen. Indien er beton wordt toegepast in de plint moet de kleur van het kozijn afgestemd worden op de kleur van het beton.

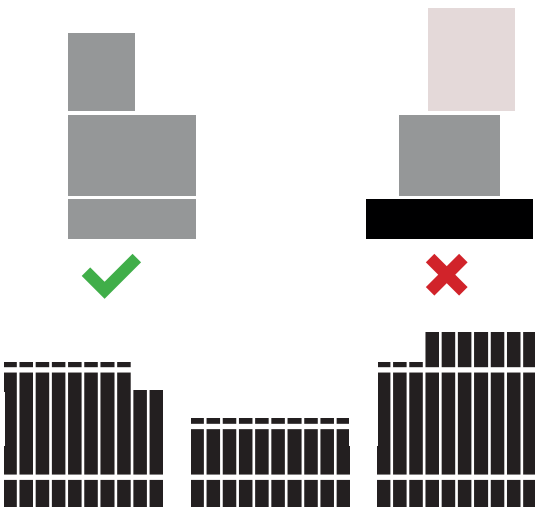

01.5 Gevels

Met een tijdloze en klassieke vormgeving van de gevels wordt er samenhang gebracht in het BEA-ensemble. Hiermee ontstaat er rust en herkenbaarheid in een steeds veranderende wijk. De verschillende gevels zijn samen één geheel en kennen een heldere opbouw. Met de volgende regels wordt deze rust en herkenbaarheid bereikt:

Een gebouw leest als één geheel

Plint, stedelijke laag en hoogteaccent zijn verschillend maar vormen samen één geheel.

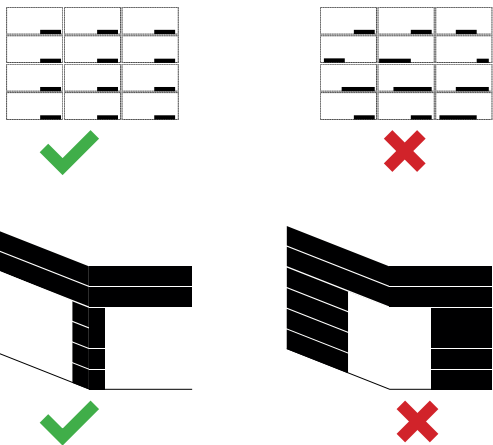
Verticaliteit, geometrische verdeling (helder stramien)

Het ensemble oogt als één geheel en het gebouw staat verticaal op de grond.

Differentiatie in plint-stedelijke laag-hoogteaccent

De gevels worden (afhankelijk van de totale hoogte) opgedeeld in twee of drie delen.

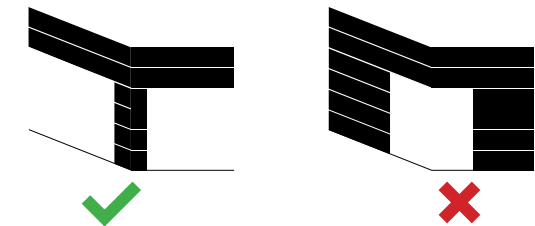

Balkons zijn altijd integraal onderdeel van de architectuur

Balkons dragen bij aan de plasticiteit en worden niet willekeurig aan de gevel geplaatst.

Gebouwen staan stevig op de grond

Gebouwen kennen geen open hoeken. Deze landen altijd op de grond.

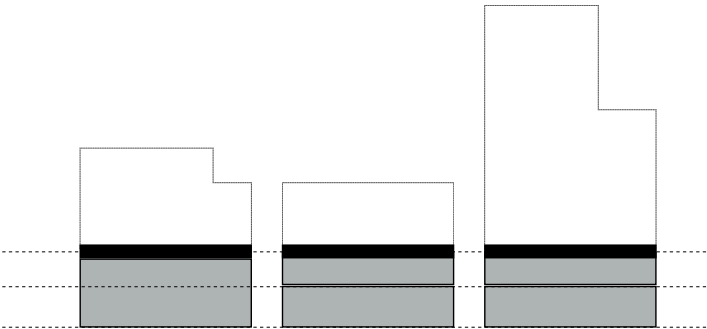

01.6 Plint

De plint is het belangrijkste onderdeel van het gebouw. De plint bepaalt in grote mate de ervaring van het gebouw doordat het goed zichtbaar is vanaf ooghoogte. Een samenhang in de uitstraling van de plinten in de hele wijk zorgen ervoor dat de gebouwen als ensemble worden ervaren. Het is dus belangrijk dat plinten dezelfde hoogte, diepte, hoogwaardige detaillering en hoge frequentie entrees krijgen. Samen met het ontwerp voor de openbare ruimte vormt de plint de belangrijkste overgang tussen publiek en privé. De levendigheid in de openbare ruimte wordt mede bepaald door de vormgeving van de plint.

Hoge plinten met een duidelijke beëindiging op 6-8 meter

Alle gebouwen kennen plint met een duidelijke beëindiging op 6-8 meter vanaf maaiveld (= 1 verdieping met voorzieningen of 2 woonverdiepingen) waardoor er één herkenbare doorlopende lijn ontstaat in het hele ensemble. Per bouwblok heeft de plint dezelfde hoogte. De begane grond is hoger dan andere verdiepingen.

Hoogwaardig ontwerp met focus op details

Gevels in de plinten zijn niet volledig vlak maar krijgen diepte en daarmee plasticiteit. In de plinten worden extra details aangebracht die zorgen voor deze verfijning. Ook rijke materialen zorgen voor deze verfijning op ooghoogte. De plasticiteit van de gevel volgt het stramien. Kozijnen zijn fijn gedetailleerd met goede profieleden.

Herkenbare entrees

Hoofdentrees van niet-woongebouwen zoals de supermarkt, Huis van de Wijk, Mobiliteitshub en Internationale Taalklas en collectieve woningentrees zijn bijzonder qua ontwerp en daarom goed herkenbaar.

Bij de collectieve woningentrees is er bijzondere aandacht voor verlichting en interieur. Brievenbussen zijn goed geïntegreerd in de architectuur en entreepui. Ze liggen niet in de transparante gevelpuien maar worden bijvoorbeeld geplaatst in gesloten geveldelen, in een voorportaal of in de zijgevels van een terugliggende entree.

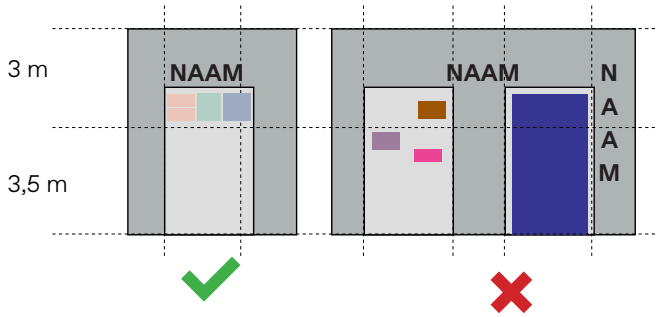
Voorbeelduitwerking herkenbare entree

Reclame meeontwerpen in de architectuur

Reclame-uitingen op de gevel worden mee-ontworpen in de architectuur en zijn gelijkwaardig voor het hele ensemble.

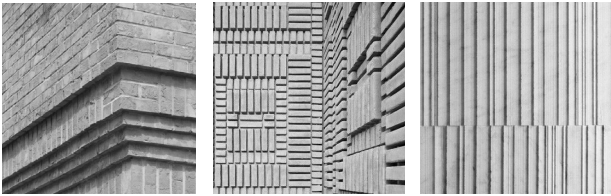
Reclame uitingen bevinden zich boven ooghoogte op het glas zodat de zichtrelatie tussen binnen en buiten behouden wordt. Waar nodig worden mee-ontworpen dwarsbordjes toegepast.

Er wordt een reclame-plan opgesteld voor het nieuwe winkelcentrum.

Drie dimensionaal gebruik van baksteen en prefab beton

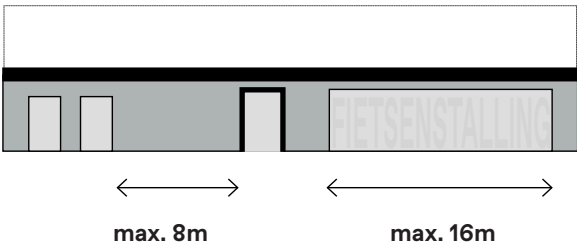
In de plint kan naast baksteen ook bijzonder prefab beton toegepast worden. Bijzonder prefab beton is beton met een bijzondere gekleurde toeslag, gepigmenteerd beton, en is op een bijzonder manier bewerkt zoals bijvoorbeeld gepolijst of gebouchardeerd. Bakstenen plinten krijgen een bijzonder detaillering. Bakstenen steken minimaal een 1/4 strek uit of liggen een 1/4 strek dieper dan de voorgevel.

Lengte gesloten plinten beperken

Lange gesloten plinten moeten tot een minimum beperkt zijn.

Gevels zonder openingen (ramen en/of deuren) zijn toegestaan over de lengte van maximaal 8 meter. Gevels met openingen en voorzieningen die weinig aan de levendigheid bijdragen (zoals fietsenstallingen) mogen maximaal 16 meter lang zijn.

Geen uitstekende buitenruimtes

Buitenruimtes in de plint aan de buitenzijde van het blok zullen achter de rooilijn worden opgelost.

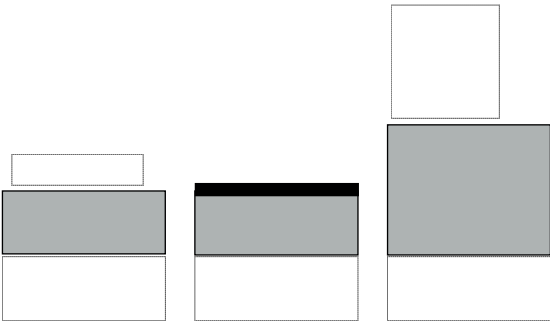

01.7 Stedelijke laag

De stedelijke laag zorgt samen met de plint voor de ogen op straat. Het draagt bij aan de beleving van de straat en zorgt voor levendigheid en veiligheid. Tegelijkertijd is het ook beeldbepalend voor architectuur. De stedelijke laag is de verlenging van de plint, met sterke architectonische uitstraling en herkenbare hiërarchie. Door ook de stedelijke laag als een herkenbare laag door de laten lopen in heel BEA wordt het ensemble verder versterkt.

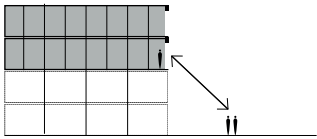
Beëindiging van de stedelijke laag

De stedelijke laag wordt altijd beëindigd door een stevige dakrand, een setback of met een hoogte accent.

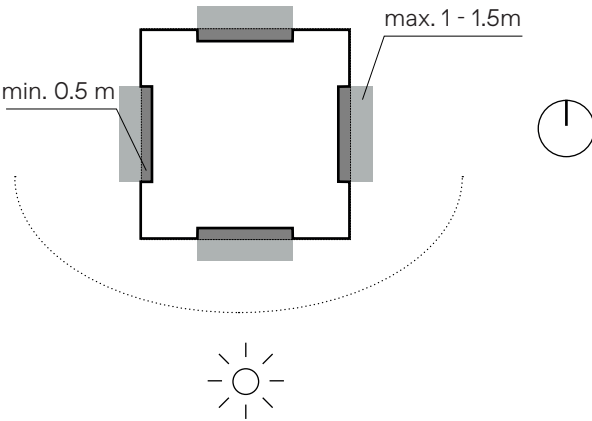
Stedelijke laag als verlenging van de plint

Bij het ontwerpen van de gevel van de stedelijke laag is de zichtrelatie met de straat een belangrijk uitgangspunt. Het toepassen van hoge ramen zort ervoor dat men vanuit het gebouw beter zicht heeft op de openbare ruimte. En het toepassen van neggen en plastic zorgen voor een menselijke maat.

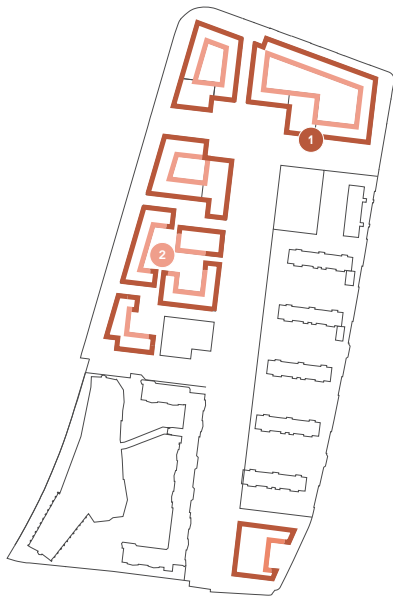
Buitenruimtes

- Buitenruimtes in de stedelijke laagmogen maximaal 100 cm uitsteken. Aan de buitenranden van het hele projectgebied (aan de Prins Bernhardlaan, Beatrixplein, Vincent van Goghlaan en Leonard Springerlaan) mogen de buitenruimtes maximaal 150 cm uitsteken.
- Alle buitenruimtes zullen ten minste minimaal 50 cm naar binnen geduwd worden voor goede verblijfskwaliteit.
- Transparante en ranke spijlenhekken voor zichtrelatie. Geen glas en aluminium beplating.

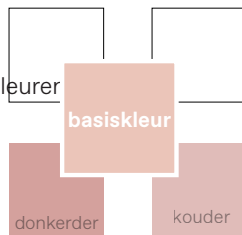
Materiaal

Op de stedelijke laag is het materiaal van de gevel baksteen. Dit geldt voor de buitenzijde van de blokken (1). Aan de binnenzijde van de blokken mag het materiaal naast baksteen ook hout zijn, mits deze in een lichtere kleurstelling zijn dan de buitenzijde en passend zijn in het palet.

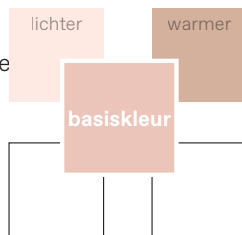
1. Buitengevels

- gevelmateriaal: baksteen
- gevelkleur: basiskleur en/of donkere kleur van het palet

2. Binnengevels

- gevelmateriaal: baksteen of hout
- gevelkleur: basiskleur en/of lichtere kleur van het palet

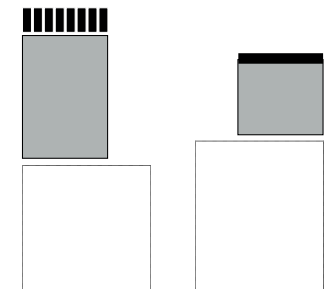

01.8 Hoogteaccenten

De hoogteaccenten hebben geen directe zichtrelatie met het maaiveld rond het gebouw, maar zorgen wel voor zichtbaarheid en herkenbaarheid op een hoger schaalniveau. De vorm van de hoogteaccenten volgt de rooilijnen van de plinten en net als de stedelijke laag krijgen de hoogteaccenten een duidelijke beëindiging.

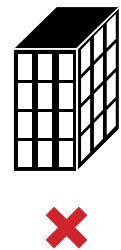
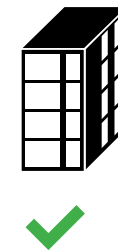
Beëindiging van een hoogteaccent

Hoogteaccenten worden duidelijk beëindigd door een stevige dakrand of herkenbare lijn. De beëindiging is ten minste 1 meter hoog ten opzichte van het dakvlak en duidelijk als lijn herkenbaar.

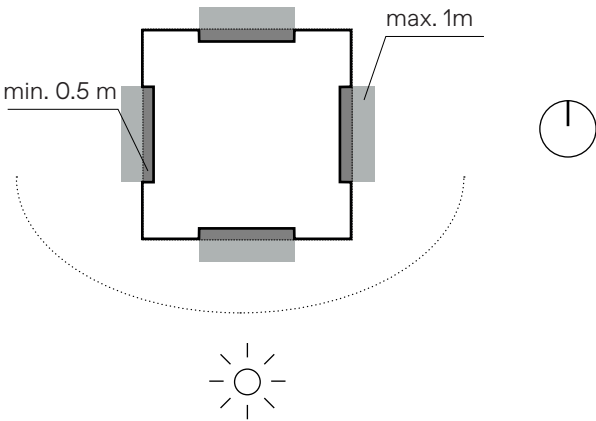
Elke gevel reageert op zijn context

De hoogteaccenten reageren niet direct op de openbare ruimte maar wel op de context. Ze zijn wel alzijdig maar nooit hetzelfde qua gevelontwerp. De oriëntatie is van grote invloed op het ontwerp en de gevelopeningen.

Buitenruimtes

- Buitenruimtes in de hoogteaccenten steken maximaal 100 cm uit.
- Alle buitenruimtes worden minimaal 0,5m naar binnen geduwd voor goede verblijfskwaliteit.
- Ranke spijlenhekken voor zichtrelatie. Geen glas en aluminium beplating.

Materiaal

Gevelmateriaal van de hoogteaccenten is baksteen.

01.9 Daken

Plate daken

Alle daken, ook van de specials, zijn plat

Dubbele bestemming

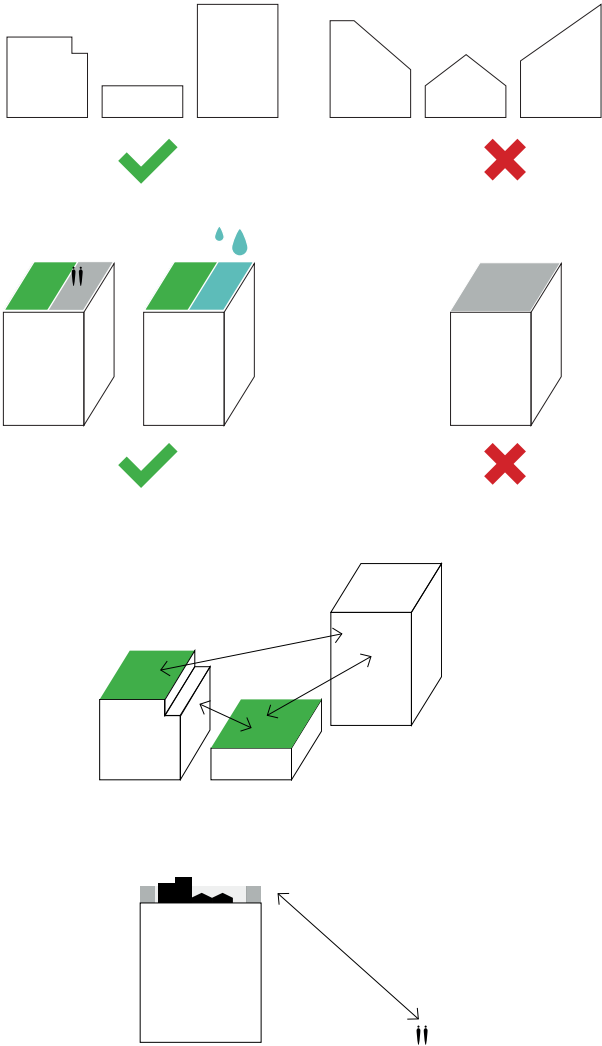
Daken hebben zo mogelijk een dubbele bestemming (wateropvang, energieopwekking, menselijk verblijf of bijdrage biodiversiteit). Daken dragen bij aan het tegengaan van hittestress door bijvoorbeeld een groene invulling of water bergend vermogen. Er wordt speciale aandacht gegeven aan daken waar zicht op is vanuit de gebouwen.

Groene zichtbare daken

Daken die zichtbaar zijn, zijn altijd groen om een beter uitzicht voor bewoners te creëren. Eventueel gecombineerd met PV panelen of andere installaties.

Dakrand

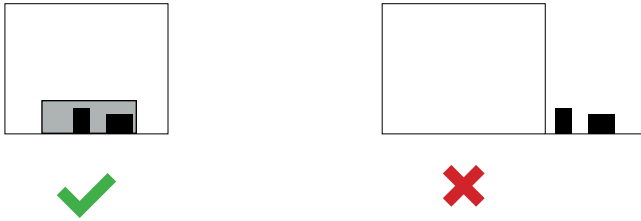
Technische installaties op het dak zijn niet zichtbaar vanuit de openbare ruimte. Zichtbaarheid van technische installaties wordt voorkomen door een hoge dakrand van minimaal 1 meter ten opzichte van het dakvlak.

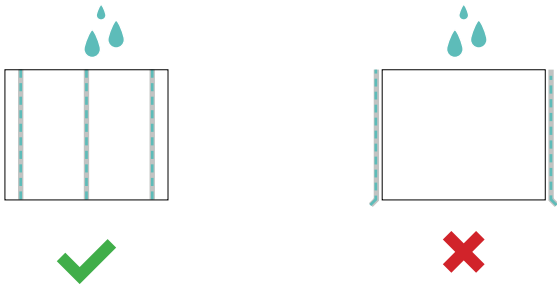
01.10 Techniek

Uitgangspunt is het zo veel mogelijk voorkomen van technische oplossingen en energiegebruik door een slim ontwerp. Maar technische installaties zijn onontkoombaar. Installaties worden mee-ontworpen in de architectuur.

Technische ruimtes inpandig opgelost
Nutsvoorzieningen zoals traforuimtes en andere technische ruimtes (bijv WKO) zijn geen losstaande elementen in de openbare ruimte maar worden inpandig opgelost en aan het zicht onttrokken.

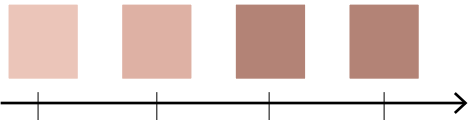
Hemelwater
Hemelwaterafvoer wordt mee-ontworpen in de architectuur en achter de rooilijn opgelost (noodoverstort kan afwijken van deze lijn).

01.11 Klimaat en duurzaamheid

Klimaat en duurzaamheid zijn brede begrippen en de thema's water, natuur en energie zijn steeds vanzelfsprekender. Voor het BEA-ensemble is ingezet op een duurzame, eeuwige schoonheid.

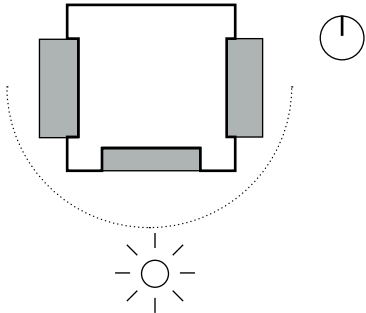
Materialen
Materialen hebben een lange levensduur en worden mooi oud.

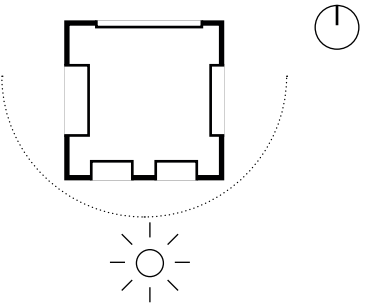
Natuurinclusieve maatregelen meeontworpen
Gebouwen hebben geïntegreerde natuurinclusieve maatregelen zoals nestkasten en insectenhôtels. (Zie ook Stedenbouwkundig Plan)

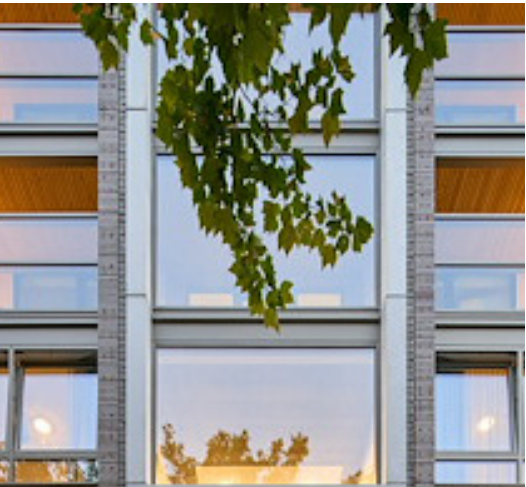
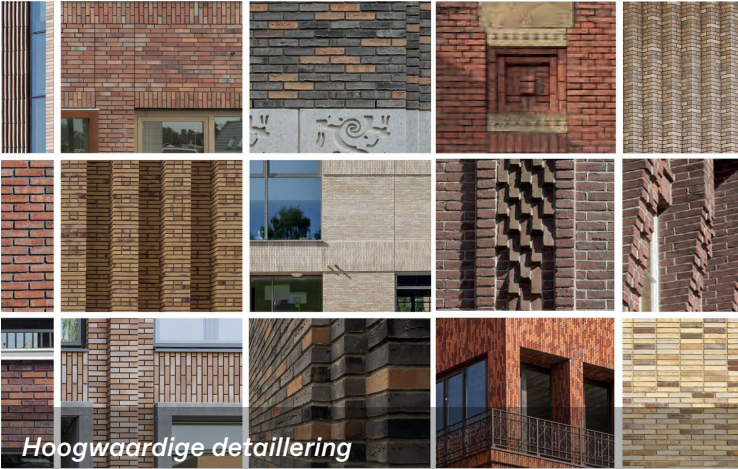
Aandacht voor zonwerende passieve effecten
Door onder meer overstekken en diepe neggen wordt onnodig energiegebruik voorkomen.

Oriëntatie wordt meegenomen in ontwerp
Een op het zuiden geörienteerde gevel heeft een andere open-dichtverhouding en andere overstekken/diepte/plastiek dan de overige gevels.

01.12 Inspiratiebeelden

02

Specials

02.1 Mobiliteitshub

Plint

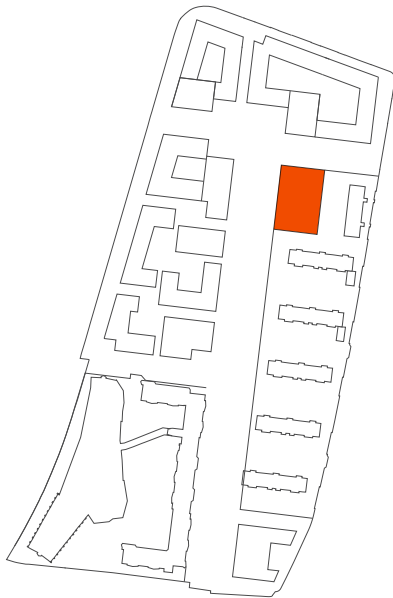
- Begane grond en eerste verdieping worden afgesloten met een duidelijke doorlopende lijn op 6-8m.
- Entrees van garage, commerciële functies en fietsenstalling krijgen extra accent.
- Materiaal: baksteen, bijzonder prefab beton (met bewerking, toeslag of kleur) of een combinatie van baksteen of bijzonder prefab beton met gevelgroen.
- Openingen sluiten qua ritme en schaal aan op de overige bebouwing en op de plint.
- Beglazing vanaf het maaiveld.
- Oost en zuidzijde krijgen een meer gesloten karakter.
- Eenheid in diversiteit, zodat verschillende winkels/ units te herkennen zijn maar er wel rust en eenheid is geborgd.

Stedelijke laag

- Split level structuur is niet als zodanig herkenbaar in de gevel.
- Stedelijke laag wordt afgesloten met een stevige dakrand of herkenbare lijn.
- Materiaal: baksteen, hout of hoogwaardig gevelgroen (passend binnen de technische mogelijkheden).

Extra

- Stimuleer beweging en sport door bijvoorbeeld een trap aan de buitenzijde of een klimmuur tegen de gevel. Aandachtspunt is hierbij het voorkomen van overlast door hangjongeren.

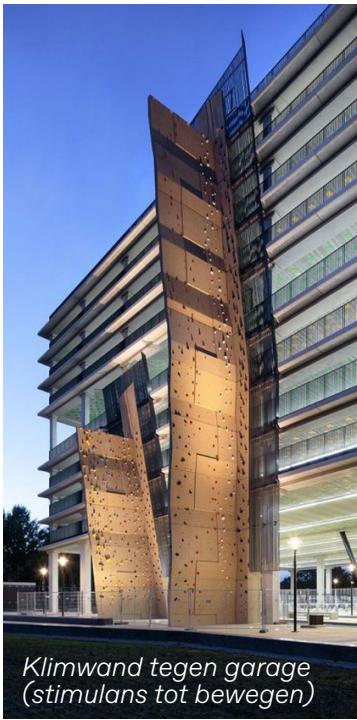
Trappen aan buitenzijde voor ogen op de straat en stimulans tot bewegen

Verbijzondering van de mobiliteitshub met levendig eplint

Optioneel hoogwaardig groene gevel op de stedelijke laag

Klimwand tegen garage (stimulans tot bewegen)

Verbijzondering van de gevel en levendige plint

02.2 Sportzaal en Huis van de Wijk

Plint

- Een duidelijke doorlopende lijn op 6-8m
- Entrees van Huis van de wijk en Sportzaal liggen in zuidoosthoek en krijgen extra accent
- Materiaal: baksteen, geëmailleerde stenen of bijzonder prefab beton (met bewerking, toeslag of kleur)
- Beglazing vanaf het maaiveld

Stedelijke laag

- Geen volledig gesloten volume; zo veel mogelijk openingen
- Openingen sluiten qua ritme en schaal aan op de overige bebouwing
- Stedelijke laag wordt afgesloten met een stevige dakrand of herkenbare lijn
- Materiaal: baksteen of geëmailleerde stenen

02.3 Internationale Taalklas (ITK)

Plint

- Een duidelijke horizontale afsluiting op 6-8m
- Entrees ITK aan de Dreef en in het hof
- Entree woningen aan de Dreef
- Entrees krijgen extra accent, bijv. extra hoogte, diepte of meer detail
- Stramien plint breder en groter dan stedelijke laag
- Materiaal: baksteen, geëmailleerde stenen of bijzonder prefab beton (met bewerking, toeslag of kleur)
- Zo veel als mogelijk beglazing vanaf het maaiveld
- Eenheid in diversiteit, zodat verschillende functies (woningen +ITK) te herkennen zijn maar er wel rust en eenheid is geborgd.
- Nooit meer dan 8 meter aaneengesloten dichte gevel
- Mee-ontworpen naambord voor ITK

Stedelijke laag

Voor regels met betrekking tot de stedelijke laag zie paragraaf 01.7

